

KUSTBEVAKNINGEN

Organisatorisk enhet
Avdelningen för
strategisk inriktning och
ledningsstöd

Handläggare
Mats Carlasjö

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Datum
2022-03-18

Dnr
2022-798

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum
2022-03-15

Er referens
I2022/00657

Remissvar avseende Promemoria - Särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet till följd av Rysslands aggression mot Ukraina

Lagstödet för den föreslagna förordningen

Av 2 § i förslaget till förordning om vissa identitetskontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet till följd av Rysslands aggression mot Ukraina (härefter förordningen om vissa identitetskontroller) framgår att förordningen är meddelad med stöd av 2 och 3 §§ lagen (2022:000) om särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet till följd av Rysslands aggression mot Ukraina såvitt avser 4 och 6–17 §§ samt 8 kap. 7 § regeringsformen i övrigt.

Kustbevakningen ställer sig frågande till varför 5 § i förordningen om vissa identitetskontroller inte anses omfattas av bemyndigandet i 3 § lagen (2022:000) om särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet till följd av Rysslands aggression mot Ukraina.

Skyldigheten för transportörer att genomföra identitetskontroller

Av 4 § i förslaget till förordning om vissa identitetskontroller följer att en transportör ska kontrollera att de passagerare som transportören med buss eller tåg transporterar till Sverige från en annan stat innehar en giltig identitetshandling med fotografi.

Det framgår inte av den föreslagna förordningstexten när skyldigheten att utföra en sådan identitetskontroll inträder. I promemorian anges dock att när transportörer ankommer till Sveriges gräns ska de ha gjort identitetskontroller av passagerarna. Det anges vidare att det vid gränspassagen bör kontrolleras att skyldigheten har fullgjorts.

Tidpunkten för när en identitetskontroll senast ska göras är av särskild betydelse för kontrollen av passagerarfartyg. Eftersom en identitetskontroll enligt motivetexten senast ska ha

genomförts i samband med gränspassage, och inte först när passagerarna kliver iland, kan Kustbevakningen enligt förslaget genomföra kontroller ombord på passagerarfartyg till sjöss innan fartyget anläppt till sin ankomsthavn. Frågan om när identitetskontrollen senast ska göras har således sådan påverkan på Kustbevakningens kontroll av passagerarfartyg att frågan bör regleras direkt i förordningstexten.

Som följd av att en identitetskontroll enligt förslaget ska göras senast vid ankomst till Sveriges gräns bör det vidare övervägas om det finns skäl för att införa undantag för vissa transporter med passagerarfartyg.

Det kan exempelvis finnas fall där passagerarfartyg passerar genom svenskt territorialhav utan att passagerare går iland. Sådana transporter omfattas enligt förslaget av kravet på identitetskontroll eftersom fartyget genom att gå in på svenskt sjöterritorium genomfört en gränspassage. Det kan ifrågasättas om det finns skäl för att en sådan transport bör omfattas av kravet på identitetskontroller. Det kan vidare ifrågasättas om en sådan ordning är förenlig med principen om rätten till oskadlig genomfart.

Kustbevakningen vill vidare framhålla att effektiviteten av de föreslagna identitetskontrollerna kan ifrågasättas med hänsyn till att transportörer i många fall saknar utrustning och kompetens att utreda äktheten av de åberopade identitetshandlingarna.

Kustbevakningens skyldighet att biträda Polismyndigheten vid kontroll

I 5 § första stycket i förslaget till förordning om vissa identitetskontroller anges att Tullverket och Kustbevakningen på begäran ska bistå Polismyndigheten vid en kontroll av att en transportör fullgjort sin skyldighet att genomföra identitetskontroll.

I motivtexten, under rubriken 7.3 - Kontroll av transportörernas skyldighet att göra identitetskontroller, anges att Tullverket och Kustbevakningen *bör vara skyldiga* att på begäran bistå Polismyndigheten vid en sådan kontroll. Samtidigt anges det, under rubriken 7.4 – Sanktionsavgifter, att Kustbevakningens tjänstemän *kan* biträda Polismyndigheten när det gäller de nu aktuella kontrollerna.

Mot den bakgrunden framstår det som oklart om Kustbevakningen har en ovillkorlig skyldighet att alltid bifalla Polismyndighetens begäran om biträde.

Enligt Kustbevakningens uppfattning kan det finnas situationer där Kustbevakningen bör kunna avslå en begäran om biträde. Det bör därför, åtminstone av motivtexten, framgå att Kustbevakningen får avslå Polismyndighetens begäran om biträde i de fall ett bifall skulle hindra Kustbevakningen från att genomföra andra, mer trängande uppgifter.

Befogenheten att stoppa transportmedel för att genomföra kontroll

Enligt förslaget är Kustbevakningens skyldighet att biträda Polismyndigheten vid kontroll inte avgränsad till att enbart omfatta sjötrafiken. Polismyndigheten kan således begära biträde från Kustbevakningen även avseende kontroll av bussar och tåg. Kustbevakningens befogenheter att stoppa transportmedel i kontroll- och tillsynsverksamhet är dock enligt 6 kap. 1 § kustbevakningslagen (2009:32) begränsad till fartyg.

Myndigheten avstyrker en reglering som innebär ett tillsynsansvar som inte samtidigt innefattar en befogenhet att stoppa och kvarhålla en buss eller tåg för att kunna genomföra tillsynen. Det bör därför övervägas om Kustbevakningen helt ska undantas från att kontrollera buss- och tågtrafik. En sådan ordning skulle vara förenlig med att kustbevakningstjänstemän inte ges möjlighet att besluta om förskott på sanktionsavgifter (se nedan under rubriken Förskott på sanktionsavgifter).

Underrättelse till Transportstyrelsen vid överträdelser

Enligt 5 § andra stycket i förslaget till förordning om vissa identitetskontroller ska Kustbevakningen underrätta Transportstyrelsen om överträdelser av 4 § som de upptäcker i samband med kontroller enligt första stycket.

Det bör enligt Kustbevakningens uppfattning övervägas om det inte vore en bättre ordning att Kustbevakningen underrättade Polismyndigheten om sådana överträdelser istället för Transportstyrelsen. Det framstår nämligen som mest naturligt att underrätta den myndighet som begärt biståndet om utfallet av begäran. Det framstår också som mer effektivt att Polismyndigheten, som kan förutsättas ha utarbetade rutiner för kontakt med Transportstyrelsen för aktuella kontroller, ansvarar för rapporteringen av upptäckta brister än att Kustbevakningen utvecklar egna rutiner för en relativt sett liten verksamhet.

Förskott på sanktionsavgifter

Av 11 § i förslaget till förordning om vissa identitetskontroller följer att om en transport som avses i 4 § har utförts med buss och den transportör som en sanktionsavgift ska tas ut av inte har hemvist i Sverige, ska en tjänsteman vid Polismyndigheten eller Tullverket vid kontroll enligt 4 § besluta om förskott för sanktionsavgiften.

Förslaget innebär således att en tjänsteman vid Kustbevakningen inte har rätt att besluta om förskott för sanktionsavgiften.

Eftersom Kustbevakningens skyldighet att biträda Polismyndigheten enligt förslaget inte är avgränsad till att enbart omfatta sjötrafiken kan det inte uteslutas att även kustbevakningstjänstemän kommer att genomföra kontroller av busstransporter. Vid sådana kontroller kommer kustbevakningstjänstemannen således inte att ha möjlighet att besluta om förskott.

Som tidigare framförts är Kustbevakningens befogenheter att stoppa transportmedel i kontroll- och tillsynsverksamhet begränsad till fartyg. Mot den bakgrunden och med hänsyn till att Kustbevakningens unika förmåga finns i den maritima miljön bör det i praktiken endast undantagsvis förekomma att kustbevakningstjänstemän genomför kontroll av busstransporter. Kustbevakningen saknar också etablerade rutiner för hantering av förskott på sanktionsavgifter.

Kustbevakningen anser därför att det inte finns skäl att även kustbevakningstjänstemän ska kunna fatta beslut om förskott på sanktionsavgifter.

Finansiering

Kustbevakningen delar promemorians slutsats att förslaget om att Kustbevakningen ska biträda Polismyndigheten med kontroller av att transportörer fullgjort sin skyldighet att genomföra identitetskontroller kommer att innebära en ökad arbetsbörda för Kustbevakningen. Promemorian innehåller emellertid inte någon närmare analys om vilka ytterligare resurser som behöver tillföras Kustbevakningen med anledning av förslaget. Myndigheten vill därför erinra om att en utökning av myndighetens uppdrag också kan komma att kräva en utökning av myndighetens anslag. Kustbevakningen vill vidare framhålla att om inte ytterligare resurser tillförs kan myndigheten komma att behöva prioritera bort annan verksamhet för att genomföra de föreslagna kontrollerna av transportörer.

Kustbevakningen har, utifrån sitt verksamhetsområde, inga synpunkter att anföra på övriga delar av förslaget.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Therese Mattsson. I ärendets handläggning har deltagit chefsjuristen Sara Thörngren, verksjuristen Peter Åkesson samt verksjuristen Mats Carlasjö, föredragande.

Therese Mattsson

Mats Carlasjö

Extern digital kopia till:

Justitiedepartementet, enheten för samordning av samhällets krisberedskap
Justitiedepartementet, enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet och samhällets krisberedskap (L4)

Intern digital kopia till:

Ledningsgruppen, ledamöter
SRAT
TULL KUST
SEKO